

Spis treści

Wstęp	XI
Wykaz skrótów	XV
Wykaz literatury	XVII
Rozdział I. Wolność gospodarcza w perspektywie historycznej	1
§ 1. Wieloznaczność i potrzeba integracji	1
§ 2. Waga spojrzenia w przeszłość	3
§ 3. Wolność gospodarcza – XVIII–XIX w.	4
I. Merkantyizm	6
II. Fizjokratyzm	9
III. Rewolucja francuska	12
IV. Liberalizm gospodarczy / ekonomia klasyczna	15
§ 4. Zwiększenie roli państwa, protekcjonizm, interwencjonizm państwowy	21
§ 5. Okres powojenny 1945–1989	31
§ 6. Przełom roku 1989	40
§ 7. Po roku 1989	43
§ 8. Konstytucja z 1997 r.	48
Rozdział II. Współczesne uwikłania wolności gospodarczej	51
Rozdział III. Dezintegracja i integracja pojęcia wolności gospodarczej	61
§ 1. Wstęp	61
§ 2. Wolność gospodarcza w ekonomii	61
§ 3. Wolność gospodarcza w prawie	69
§ 4. Wolność gospodarcza w filozofii	73
I. Rzekoma autonomia prawa i ekonomii	73
II. Podstawowe problemy	76
III. Wolność gospodarcza jako wolność człowieka	76
IV. Teorie sprawiedliwości dystrybutywnej	85
V. Integracja różnych ujęć	91
Rozdział IV. Konstytucyjna wolność gospodarcza	95
§ 1. Ogólnie	95
§ 2. Wolność gospodarcza jako jeden z aspektów wolności człowieka	96
§ 3. Podstawa prawna i charakter prawny	99

§ 4. Relacja wolności działalności gospodarczej do innych elementów zawartych w art. 20 Konstytucji RP oraz pozostałych przepisów systemu prawa	101
§ 5. Charakter prawny wolności gospodarczej	105
I. Prawo podmiotowe i zasada	107
1. Prawo podmiotowe	107
2. Zasada	109
§ 6. Podmioty i adresaci wolności gospodarczej	113
I. Podmioty wolności gospodarczej	113
1. Człowiek i jednostki organizacyjne utworzone przez niego	113
2. Podmioty publiczne	115
3. Publiczne podmioty gospodarcze	115
4. Zagraniczne publiczne podmioty gospodarcze	119
II. Adresaci wolności gospodarczej	121
§ 7. Przedmiot ochrony z tytułu wolności gospodarczej	122
§ 8. Przesłanki wprowadzenia ograniczeń	125
I. O ograniczeniach	125
II. Zakres wprowadzania ograniczeń	128
1. Materialne wymogi wprowadzania ograniczeń wolności działalności gospodarczej	128
2. Formalna przesłanka wprowadzania ograniczeń wolności działalności gospodarczej	130
§ 9. Podsumowanie	131
Rozdział V. Analiza orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego w sprawach dotyczących wolności działalności gospodarczej	133
§ 1. Wstęp	133
§ 2. Podstawa prawna	134
§ 3. Charakter prawny wolności działalności gospodarczej	135
I. Prawo podmiotowe i zasada	135
II. Wykładnia <i>in favorem libertatis</i>	136
III. Prawnonaturalne pochodzenie wolności gospodarczej	137
§ 4. Podmioty wolności gospodarczej	137
I. Podmioty publiczne	138
II. Lasy Państwowe	139
III. Publiczne zakłady opieki zdrowotnej	140
IV. Jednostki samorządu terytorialnego	140
V. Publiczne podmioty gospodarcze, w tym spółki prawa handlowego z udziałem Skarbu Państwa	140
VI. Notariusze	144
VII. Spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe	145

VIII. Spółdzielnie pracy	147
IX. Partie polityczne	149
X. Członkowie organów zarządzających i nadzorczych spółek	150
XI. Przedsiębiorstwa energetyczne	150
XII. Podmioty prywatne, którym powierzono wykonywanie zadań publicznych	151
XIII. Otwarte fundusze emerytalne	152
XIV. Organizacje pracodawców	152
§ 5. Adresaci	153
§ 6. Przedmiot ochrony	153
I. Ogólnie	154
II. Swoboda konkurencji – ustanowienie monopolu w danej dziedzinie	155
III. Swoboda umów	156
IV. Uciążliwość kontroli	157
V. Objęcie nadzorem spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych	158
VI. Ingerencja w swobodę określania statutu osoby prawnej	158
VII. Ingerencja w skład osobowy organów osoby prawnej	159
VIII. Ustalanie przez organizacje zbiorowego zarządzania prawami autorskimi wynagrodzeń dla autorów i artystów	160
IX. Wartość transakcyjna jako wartość celna	161
X. Pobieranie innych opłat niż marża handlowa za przyjęcie towaru do sprzedaży	161
XI. Organizacja rynku rybnego i nakaz prowadzenia sprzedaży w określonym miejscu	162
XII. Biopaliwa oraz biokomponenty i niedostateczny stan wiedzy o ich pozytywnym wpływie na środowisko	162
XIII. Ograniczenie uprawnień przysługujących jednostkom na podstawie zezwoleń na sprzedaż alkoholu	163
XIV. Przeciwdziałanie obejściu prawa podatkowego	163
XV. Właściwość formy prawnej decyzji administracyjnej w odniesieniu do obiektów, instalacji i urządzeń infrastruktury krytycznej	164
XVI. Szczególne wymogi w tworzeniu i działaniu obiektów wielkopowierzchniowych	165
XVII. Działalność gospodarcza partii politycznych	166
XVIII. Obowiązek zakupu energii i ciepła ze źródeł niekonwencjonalnych i odnawialnych	167
XIX. Dostęp do zawodu rzeczoznawcy majątkowego – wolność wykonywania zawodu a wolność gospodarcza	167

XX. Reglamentowanie działalności gospodarczej w zakresie ochrony osób i mienia	168
XXI. Możliwość żądania istotnych informacji handlowych przez organizacje zbiorowego zarządzania od producentów i importerów urządzeń reprograficznych	169
XXII. Nadmierna dolegliwość sankcji administracyjnej	170
XXIII. Szczególna potrzeba kontroli i reglamentacji gier hazardowych	171
XXIV. Wymuszanie przez ustawodawcę zamiany kontraktów na umowy o pracę (przypadek pielęgniarek)	172
XXV. Utrata zezwolenia na sprzedaż alkoholu	173
XXVI. Utrzymanie poziomu wynagrodzenia w związku z wykonywaniem przez podmiot prywatny zadania publicznego	174
XXVII. Niedookreślenie przesłanek udzielenia koncesji oraz żądanie zapewnienia źródeł finansowania działalności objętej koncesją	175
§ 7. Sprawy, w których Trybunał Konstytucyjny uznał, że art. 20 i 22 Konstytucji RP nie są właściwymi wzorcami kontroli	176
I. Nadanie mocy prawnej dokumentu urzędowego wyciągom z ksiąg rachunkowych banku oraz funduszu sekurytyzacyjnego w postępowaniu cywilnym	177
II. Nadużycie prawa podmiotowego	177
III. Brak możliwości uzyskania zwrotu podatku VAT wobec braku możliwości potwierdzenia zapłaty wyciągiem z ksiąg rachunku bankowego	178
IV. Przepisy nadające kompetencję organom administracji publicznej do weryfikacji informacji zgłoszonej przez podmiot prywatny	178
V. Obowiązek ponoszenia danin publicznych	179
VI. Określenie infrastruktury krytycznej	180
VII. Wpływ wieku na utratę uprawnień zawodowych oraz nieadekwatność wzorca art. 22 Konstytucji RP	181
§ 8. Przesłanki wprowadzania ograniczeń	181
I. Czym jest ograniczenie?	181
II. Przesłanka formalna wprowadzania ograniczeń	184
III. Przesłanka materialna wprowadzania ograniczeń	186
1. Stopień wprowadzanych ograniczeń	186
2. Swoboda ustawodawcy w określaniu interesu publicznego	187
3. Relacja art. 22 i art. 31 ust. 3 Konstytucji RP	187

Spis treści

4. Stosowanie zasady proporcjonalności	191
5. Zasada ostrożności	191
6. Ważny interes publiczny w odniesieniu do innych wartości konstytucyjnych	192
§ 9. Wykładnia proeuropejska wolności gospodarczej	192
§ 10. Podsumowanie	194
Zakończenie	197